

1980-1260

TBMM
Kütüphanesi

Meclisi Tanıyalım

85
Yılı

MİLLÎ
EGEMENLİK
YILI
2005

Meclisi Tanıyalım

TBMM
Kütüphanesi

Yer : 1980-1260
Yıl :
Cilt :
Ksm :
Kop :
Dizayn : *200606590*

TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı
Tanıtım Kitapları Serisi: 2

Yayın Yönetmeni
Feridun KEŞİR

Yayın Danışmanı
Kemal ÖZTÜRK

Editör
Ömer EKŞİ

Son Kontrol
TBMM Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığı

Tasarım ve Uygulama
On Ajans

Yayın Adresi
TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Bakanlıklar – Ankara

İletişim
Tel : 0312. 420 68 85
Faks : 0312. 420 68 86
www.tbmm.gov.tr
e-mail: bashildb@tbmm.gov.tr

Baskı
TBMM Basımevi
Nisan-2005

ÖNSÖZ

Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 23 Nisan 1920'deki açılışından bu yana 85 yıl geçti.

85 yıl önce bu ülkenin kurucusu kahramanlarımızın yürüyüşleri kuşaktan kuşağa aktarılarak devam ediyor.

Şimdi büyük Türkiye, özgür Türkiye hayalimiz için bizler yürüyoruz. Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarından devraldığımız bağımsız Türkiye bayrağını en yüksekte tutarak

azimle ilerliyoruz. Meclisimizin 85. yaşını görkemli bir şekilde kutlamak için 2005 yılını "Milli Egemenlik yılı" ilan ettik.

Bu yılı Milli Egemenlik Yılı ilan etmemizin ve geniş kutlama programları hazırlamamızın temel amacı; milli irade, demokrasi ve özgürlük kavramlarını toplumun her kesimine, hatta her bireye yaymaktır. Böylece, gururla sahip olduğumuz Meclisimiz daha iyi tanınmış, demokrasi kültürümüz gelişmiş, vatandaşlık bilincimiz güçlenmiş olacaktır.

Ayrıca bu yılda, toplumsal barışı sağlamak, yeni diyalog yolları üretmek ve sorunlarımızı çözmek için ortak zemin oluşturmak istiyoruz.

Bu yıl münasebetiyle ayrıca çok geniş çerçeveli bir yayın hazırlığı yaptık. Söz konusu kitaplarımız Meclis uzmanları tarafından hazırlanmış ve sizlerin ilgisine sunulmuştur. Eserlerin; Meclisimizin, milletvekillerimizin, parlamenter sistemin ve demokrasimizin daha iyi tanıtılmasını sağlayacağını umuyoruz.

Saygılarımla

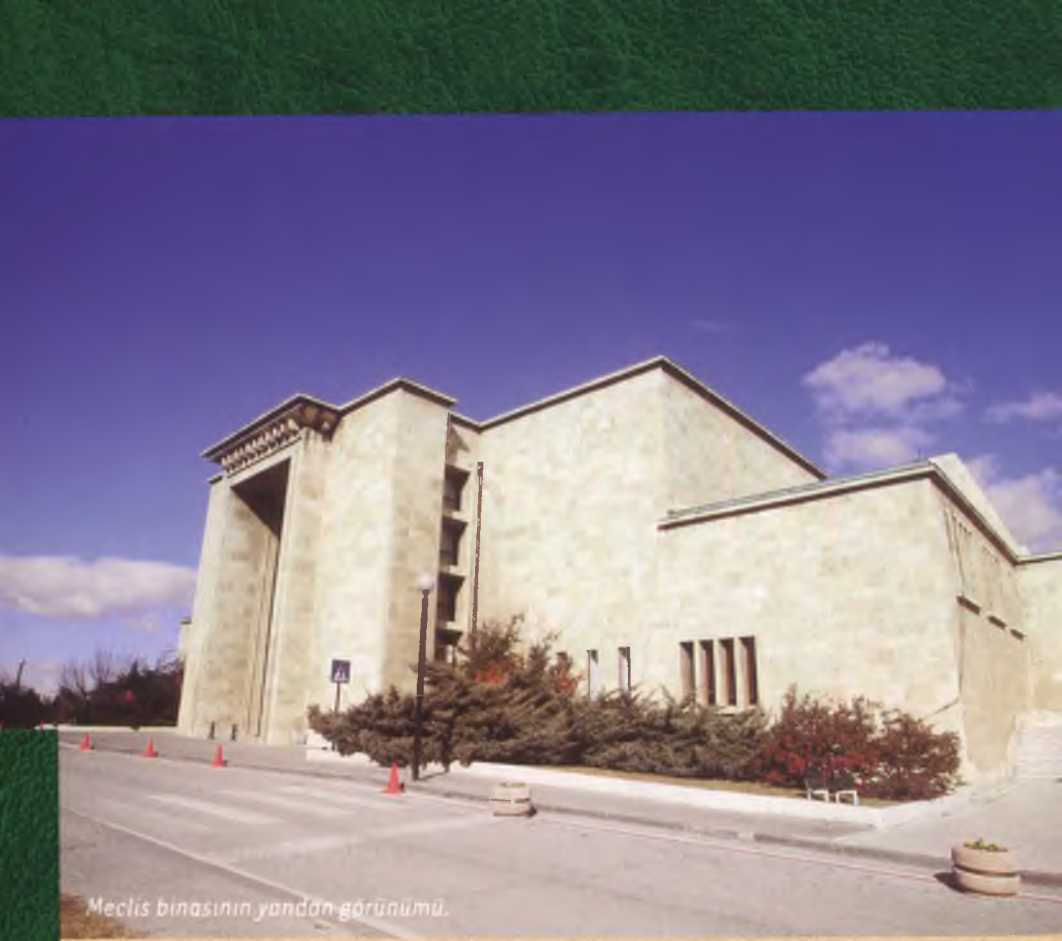
Bülent Arınç
TBMM Başkanı

İ Ç İ N D E K İ L E R

Türkiye Büyük Millet Meclisi Nedir?	6
TBMM'nin Görevleri Nelerdir?	7
Milletvekillerini Kim Nasıl Seçer?	9
Milletvekilleri Kimi Temsil Eder?	9
TBMM Başkanı Nasıl Seçilir ve Görevleri Nelerdir?	9
Mecliste Yasa Niçin ve Nasıl Yapılır?	10
TBMM ile Hükümet Arasında Nasıl Bir İlişki Vardır?	11
Siyasi Parti Nedir ve TBMM'de Nasıl Temsil Edilir?	13
Cumhurbaşkanını Kim Seçer ve Nasıl Seçilir?	13
TBMM Nasıl Çalışır?	14
TBMM'nin Çalışmalarından Nasıl Haberdar Oluruz?	14
Meclis Binasının Tarihi Nedir?	16

Meclis binasının yandan görünümü.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Nedir?

Ülkelerin yönetimine ilişkin kanun ve kararların alındığı yere parlamento denir. Türkçe’de parlamento ve meclis kelimeleri aynı anlamı taşır. Milletvekilleri belirli bir düzen içerisinde, parlamentoda çalışmalar yaparlar.

Ülkenin nasıl yönetileceğine ve bunun için gerekli kanunlara her zaman Meclis karar verir.

Türkiye’de parlamentomuzun adı Türkiye Büyük Millet Meclisi’dir. 23 Nisan 1920 tarihinde Mustafa Kemal Atatürk’ün öncülüğünde açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne kısaca TBMM denmektedir. TBMM’nin bizler için önemi çok büyüktür; hem devletimizin bağımsızlık mücadelesini başarıya ulaştırmış, hem de ülkemizin cumhuriyetle yönetilmesini sağlamıştır.

Cumhuriyet demek halkın idaresi demektir. Demokrasi de cumhuriyeti tamamlayan bir yönetim biçimidir.

TBMM'nin Görevleri Nelerdir?

Türkiye'de egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. TBMM'nin kurulduğu ilk günden beri bu ilke hep korunmuştur. Millet yani halk, egemenlik hakkını seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullanır. O nedenle egemenlik TBMM'ye ait bir haktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, halkın doğrudan seçimiyle oluşan tek organdır ve halkı temsil eder.

TBMM'nin yaptığı asıl iş kanun yapmaktır. Kanunlar, vatandaşlarımızın hangi kurallara uyarak yaşaması gerektiğini belirler.

Kanunlar, insanların bir arada yaşamasına imkan sağlar.

TBMM, kanun yapma dışında bazı önemli kararlar da almaktadır (savaşa karar verme gibi). Hükümeti denetleme ve düşürme yetkisi de TBMM'nin elindedir. Bu görev, yasa yapma işinden sonra TBMM'nin ikinci önemli görevidir.

Milletvekillerini Kim Nasıl Seçer?

Milletvekillerini seçimlerde halk seçer.

30 Yaşını dolduran her Türk vatandaşı bir partiden ya da bağımsız olarak seçimlerde milletvekili adayı olabilir.

Seçimler normalde beş yılda bir olmaktadır. Ancak zaman zaman beş yıl dolmadan da yapılabilmektedir. Buna milletvekilleri karar verir. Bu seçimlerde 18 yaşını dolduran herkes oy kullanabilir.

Milletvekilleri Kimi Temsil Eder?

Milletvekilleri kendilerini seçeni, yani halkın tamamını temsil ederler. Halk milletvekillerinden, herkesin bir arada ve barış içerisinde yaşamalarını sağlamak amacıyla iyi kanunlar çıkarmasını, ülkenin iyi yönetilmesini ister. Milletvekilleri de bunun için çaba gösterirler. Şu an TBMM'de 550 milletvekili bulunmaktadır. Bunlar farklı partilerin üyesi olsalar da, Türkiye'de yaşayan 70 milyon insan adına hareket ederler.

TBMM Başkanı Nasıl Seçilir ve Görevleri Nelerdir?

TBMM'yi milletvekilleri arasından seçilen Meclis Başkan temsil eder. Ayrıca, Meclisi yönetir. Meclis Başkanı, tarafsız davranmak zorundadır. O nedenle, Meclise hangi partiden milletvekili olarak girerse girsin, başkan seçildikten sonra, kendi partisinin bir vekili değil de Meclis'i temsil etmekle görevli bağımsız bir başkan olur. Başkanın Meclis çalışmalarında oy hakkı bulunmaz.

Meclis Başkanı, Cumhurbaşkanının olmadığı durumlarda, ona vekalet eder.

Görevi esnasında Meclis Başkanına yardımcı olmak amacıyla, yine milletvekilleri arasından seçilen 4 Başkanvekili ve Başkanlık Divanı üyeleri bulunur. Başkanlık Divanı, hükümetteki bakanlar kuruluna benzer.

Genel Kurul Salonu

Mecliste Yasa Niçin ve Nasıl Yapılır?

Milletvekilleri yasa yapma işini, bizler yani Türkiye’de yaşayan herkes adına yaparlar. Çünkü onları, bizler seçeriz. Yasalar, bizlerin bir arada yaşamasını sağlayan kurallar bütünüdür. Bunlar zaman zaman değişir. Amaç, ülkeyi en iyi şekilde yönetecek yasalar yapmaktır.

TBMM’nin varolmasının temel nedeni, işte bu yasaların yapılmasıdır. Yeni bir yasanın çıkmasını veya var olan bir yasada değişikliğe gidilmesini hükümet de isteyebilir, milletvekilleri de. Hükümetin isteğine kanun tasarısı; milletvekillerinin isteğine kanun teklifi denir. Bu ikisine kısaca yasa önerisi denmektedir.

Bir öneri yasalaşmadan önce Meclis’te birçok aşamadan geçer. Buralarda üzerinde tartışmalar yapılarak, en iyi şekline ulaşılmak istenir. Öneri en sonunda Meclis Genel Kurulu’na gelir. Genel Kurul, konuşmaların, savunmaların, tartışmaların yapıldığı ve son kararın alındığı yerdir. Burada her milletvekili düşüncelerini özgürce açıklayabilir. Hiçbir kimse bu düşüncelerinden dolayı milletvekillerini yargılayamaz. Çıkartılmak istenen yasaların son şekline de milletvekilleri Genel Kurul’da karar verir. Milletvekillerinin çoğunluğu, yapılan öneriyi desteklerse yasa çıkmış olur ve yürürlüğe girebilmesi için Cumhurbaşkanı’nın onayına sunulur. Onaylanması durumunda tüm vatandaşların o kanuna uymaları gerekir.

TBMM ile Hükümet Arasında Nasıl Bir İlişki Vardır?

Hükümet, TBMM’de yani milletvekilleri arasından oluşur. Hükümeti kurma görevi, seçimlerde en çok oyu alan parti liderinin hakkıdır. Bu kişi, Cumhurbaşkanından hükümeti kurma görevini aldıktan sonra çalışmalara başlar. Kurulan hükümeti Cumhurbaşkanı onaylar. Bazen, milletvekili olmayan bir veya birkaç kişi de bakanlar kurulu üyesi olabilir. Cumhurbaşkanının hükümeti oluşturacak üyelere itiraz hakkı vardır. Kurulan hükümet göreve, Cumhurbaşkanının onayı ve TBMM’nin de güvenoyunu aldıktan sonra başlar. Hükümeti oluşturan üyelerin tamamına bakanlar kurulu denir.

Hükümet bazen, birkaç partinin biraraya gelmesiyle oluşabilir. Böylesi hükümete, “koalisyon hükümeti” denir. Bakanlar kurulunda bir Başbakan ve buna bağlı olarak çalışan çeşitli sayıda bakan bulunur. Başbakanın görevi, bakanlar kurulu üyelerini, çalışmalarını esnasında koordine etmektir. Hangi bakanlığa kimin getirileceğine Başbakan karar verir. TBMM, hükümetin icraatlarını denetler. Milletvekillerinin istemesi halinde, Başbakan veya ilgili bakan, istenilen konu hakkında TBMM Genel Kurulu’nda açıklama yapmak zorundadır.

Siyasi Parti Nedir ve TBMM’de Nasıl Temsil Edilir?

Devlet yönetiminde söz sahibi olmanın en büyük aracı siyasi partilerdir. Vatandaşlar seçme, seçilme ve siyasi etkinliklerde bulunma haklarını partiler aracılığıyla kullanırlar.

Her parti TBMM’de temsil edilmek ister. Ancak partilerin asıl amacı bununla sınırlı değildir. Partilerin amacı, seçimlerde en çok oyu alarak, en fazla milletvekili çıkarmak ve hükümet kurmaya hak kazanmaktır. En çok oyu alarak TBMM’ye giren bir parti, hükümeti kurar. Kurulan hükümet milletvekillerinin çoğunluğu tarafından desteklenmezse (güvenoyu), göreve başlayamaz.

Yapılan genel seçimlerde, yeterli oyu alıp da TBMM’ye giren diğer partiler muhalefet görevini üstlenir. Bunlar içerisinde en fazla milletvekiline sahip olan partiye “ana muhalefet partisi” denir. Hükümeti oluşturan iktidar partisi üyelerinden oluşan bakanlar kurulu, ülkeyi idare ederken, muhalefet partileri de yapılan uygulamaları denetler ve alternatif öneriler sunar. Bu durum demokrasinin bir gereğidir.

Cumhurbaşkanını Kim Seçer ve Nasıl Seçilir?

Cumhurbaşkanının kim olacağına TBMM karar verir. Cumhurbaşkanı adayı milletvekili olan biri de olabilir, TBMM dışından birisi de. Bu şahsın, kırk yaşını doldurmuş olması ve üniversite mezunu olması yeterlidir. TBMM Genel Kurulu’nda yapılan seçimlerle Cumhurbaşkanı seçilir. Cumhurbaşkanları 7 yıl görev yapması için seçilir. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde milletvekilleri gizli oy kullanırlar. Yani bir milletvekilinin “evet” mi, “hayır” mı şeklinde oy kullandığını kendisinden başka kimse bilemez.

TBMM’nin yapmış olduğu tüm yasalar, Cumhurbaşkanının onayına sunulur. Cumhurbaşkanı, TBMM tarafından kendisine gönderilen yasaların Anayasaya uygun olup, olmadıklarını denetler. Uygun gördüklerini Resmî Gazete’de yayınlatarak yürürlüğe sokar. Uygun görmediklerini ise, yeniden görüşülmesi için TBMM’ye gönderir.

Cumhurbaşkanının görevi devleti temsil etmektir. Hiç kimseye karşı sorumlu değildir. Cumhurbaşkanının ülke içerisinde bulunmadığı zamanlarda, TBMM Başkanı, onun yerine temsil görevini üstlenir.

TBMM nasıl çalışır?

Milletvekillerinin yasa yapma ve hükümeti denetleme görevleri oldukça yoğun ve kapsamlı bir çalışmayı gerektirmektedir. O nedenle TBMM’de birbiriyle bağlantılı çok sayıda çalışan bulunmaktadır. Bunların görev alanları farklı farklıdır. Ancak, hepsi de TBMM’nin faaliyetlerine katkı sunmaktadırlar. Ayrıca, TBMM’ye her gün binlerce insan gelmektedir. TBMM’nin kapısı herkese açıktır. Bunların bir kısmı milletvekilleri ile görüşürken, bir kısmı da TBMM’nin faaliyetleri hakkında bilgi edinebilmek ve çeşitli önerilerde bulunabilmek için Meclis personeli ile görüşmektedir.

Meclis Başkanına bağlı olarak çalışan TBMM Genel Sekreterliği, tüm bu hizmetleri yerine getirmekle görevlidir. Genel Sekreterliğe bağlı olarak çalışan birçok birim bulunmaktadır.

TBMM’nin Çalışmalarından Nasıl Haberdar Oluruz?

TBMM faaliyetlerinden, bizzat Meclise gelerek bilgi sahibi olunabilir. Öğrenilmek istenen faaliyet hakkında, ilgili birime

uğramak yeterli olacaktır. Bununla birlikte, yasama ve denetleme faaliyetlerinin yürütüldüğü TBMM Genel Kurul Toplantılarını izlemek de mümkündür. Burası Meclis'in ve dolayısıyla Türkiye'nin kalbidir.

Ayrıca Meclis, çalışmalarını internet, kitap, bülten gibi çeşitli iletişim organlarıyla topluma ve dünyaya da duyurmaktadır. TBMM'nin sesi konumundaki Meclis TV de tüm gelişmeleri ve Meclis hakkında bilinmesi gerekenleri izleyicilere canlı olarak aktarmaktadır. Diğer basın kuruluşları da muhabirleri aracılığıyla Meclis çalışmalarını okuyucularına/izleyicilerine ulaştırmaktadır.

Meclis Binasının Tarihi Nedir?

Türkiye Büyük Millet Meclisi bugüne kadar üç ayrı binada faaliyette bulunmuştur. Bunların her üçü de Ankara'dadır. İlk bina, TBMM'nin açılmasından 18 Ekim 1924 tarihine kadar hizmet vermiştir. İlk Meclis binasının ihtiyacı karşılayamaması üzerine birincisinin hemen iki yüz metre yakınındaki ikinci meclis binası ise 1961 yılına kadar kullanılmıştır.

Bu ikisinden farklı bir şekilde doğrudan ve modern Meclis binası olarak tasarlanan bugünkü binanın yapımına 1939 yılında başlanmıştır. Projesi, Avusturyalı mimar Prof. Dr. Clemens Holzmeister'e aittir. Bina, 6 Ocak 1961 tarihinde hizmete açılmıştır. O tarihten bugüne, TBMM çalışmalarını bu binada sürdürmektedir. Tüm yerleşim alanıyla dünyanın en büyük ve en görkemli Meclis binalarından biri olan bu yapılar topluluğuna, dönemin gereklerine uygun olarak birtakım eklemeler de zamanla yapılmıştır.

İkinci Meclis Binası

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR